

Lietuvos nacionalinės
UNESCO komisijos
sekretoriatas

LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS SEKRETORIATAS

Biudžetinė įstaiga, šv. Jono g. 11, LT-01123 Vilnius, tel. (8 5) 210 7340, faks. (8 5) 210 7343, el. p. lietuva@unesco.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188734151

Lietuvos visuomenės tarybos org. komitetui

2018-02-06 Nr. 4S-18

Kopija: Kultūros ministerijai

DĖL LIETUVIŲ KALBOS IR LIETUVOS, KAIP 1000 PILIAKALNIŲ ŠALIES, ĮRAŠYMO GALIMYBĖS Į UNESCO SĄRAŠUS

Atsakydami į Jūsų 2018 m. sausio 26 d. siųstą raštą dėl galimybės įtraukti lietuvių kalbą į UNESCO Reprezentatyvųjį žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą, pirmiausia, atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad UNESCO Reprezentatyvųjį žmonijos nematerialaus kultūros paveldo ir kitus UNESCO nematerialaus kultūros sąrašus reglamentuoja UNESCO nematerialaus kultūros paveldo konvencija (toliau Konvencija).

Nors Konvencijoje, kalbant apie žodinės kūrybos tradicijas ir išraiškos formas (pvz. iš lūpų į lūpas perduodamas pasakas, epus ir pan.), kaip vieną iš nematerialaus kultūros paveldo reiškimosi sričių, minima kalba, tuo pat metu pabrėžiama, kad kalba yra nematerialaus kultūros paveldo raiškos priemonė (t.y., kad kalba nėra objektas, galimas traukti į UNESCO sąrašus).

Jūsų minimas Garifūnos kalbos pavyzdys nėra tikslus. Šios vertybės, aprėpiančios bendrą muzikinį ir tautosakinį paveldą, tikslus pavadinimas – Garifūnos kalba, šokiai ir muzika. Ši vertybė 2001 m. (iki Konvencijos atsiradimo) buvo paskelbta Žmonijos nematerialaus kultūros paveldo šedevru. Atsiradus Konvencijai (2003 m.), šalių susitarimu nuspręsta, kad buvusiam (dėl Konvencijos atsiradimo panaikintame) Žmonijos nematerialaus kultūros paveldo šedevrų sąrašė esančios vertybės automatiškai perkeliama į Konvencijos reglamentuojamą Reprezentatyvųjį žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą. Tuo tarpu šių sąrašų (t.y. anksčiau egzistavusio ir aktualaus bei šiuo metu galiojančio) kriterijai, susiję su vertybių traukimu, skyrėsi. Jei iki 2003 m. teikiant UNESCO nominacijas dėl šedevrų traukimo, buvo galima plačiau traktuoti nematerialų kultūros paveldą, aktualiuose Konvencijos aiškinamuosiuose tekstuose (pvz. <https://ich.unesco.org/en/oral-traditions-and-expressions-00053>) apibrėžta, kad kalba, kaip atskiras reiškiny, nepatenka į Konvencijos taikymo sritį, tačiau tai yra reikšminga ir vertinga nematerialaus kultūros paveldo raiškos priemonė. Dėl šios priežasties be Garifūnos pavyzdžio,

vertybės pavadinime užsimenančio apie kalbą, Reprezentatyviajame sąrašė tarp 470 vertybių 117 valstybių daugiau nėra kalbą išskiriančių objektų. Taip pat atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad Garifūnos atveju kalba buvo minima, kaip vienijantis 4 skirtingose valstybėse egzistuojanti giminingą muzikos ir kultūros paveldą faktorius, tuo tarpu šios vertybės nominacijoje akcentuojama muzika ir šokiai.

Atsakant į Jūsų klausimą dėl galimybės teikti UNESCO Lietuvos, kaip 1000 piliakalnių šalies, kandidatūrą UNESCO Pasaulio paveldo sąrašui, būtina paminėti, kad šios rūšies Lietuvos paveldą reprezentuoja 2004 m. į Pasaulio paveldo sąrašą įrašyta Kernavės archeologinė vietovė, kurią sudaro išskirtinai turtingas archeologinių objektų kompleksas, apimantis Kernavės miestą, įspūdingą piliakalnių grupę, gyvenvietes, laidojimo vietas ir kitus archeologijos, istorijos ir kultūros paminklus. Teikti dar vieną panašaus pobūdžio paveldo objektą, juolab apimantį didžiąją valstybės teritorijos dalį, būtų netikslinga ir nepagrįsta.

Lietuva turėdama turtingą istorinį ir kultūrinį paveldą, aktyviai vykdo tarptautinę Lietuvos paveldo sklaidą. Šiuo metu, Kultūros ministerija kartu su Kauno m. savivaldybe pradėjo Kauno modernizmo architektūros įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą procedūrą, po to kai Kauno modernizmo architektūros paraiška „Kaunas 1919-1939 m.: sostinė, įkvėpta modernizmo judėjimo“ (angl. „*Kaunas 1919-1939: The Capital Inspired by the Modern Movement*“) buvo sėkmingai įrašyta į UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos šalių preliminarųjį sąrašą. Nominacinę paraišką Pasaulio paveldo centrui žadama pateikti 2021 m.

Nuoširdžiai dėkojame Jums už dėmesį UNESCO organizacijai ir pritariame, kad būtina dėti visas pastangas saugant ir puoselėjant tiek lietuvių kalbą, tiek piliakalnių kultūrą ir paveldą ateities kartoms. Tikime, kad veiklos, panašios į šią Lietuvos visuomenės tarybos organizacinio komiteto iniciatyvą, gali padėti atkreipti dėmesį į aktualius Lietuvos kultūrai, mokslui ir švietimui klausimus.

Pagarbiai,

L. e. generalinės sekretorės pareigas

Milda Valančiauskienė